

Sekterismen och Assadregimen i Syrien

[Denna artikel publicerades första gången på arabiska i tidskriften *Thawra Dai'ma*. Utgiven på engelska på den engelsk-arabiska bloggen ”[Syria Freedom Forever](#)“, 4 april 2013, och på [internationalviewpoint.org](#). Översättning från engelska, Göran Källqvist. En annan översättning har tidigare publicerats på [Röda bloggen](#).]

Den syriska revolutionära processen pågår fortfarande och har nu antagit både en fredlig och en väpnad karaktär för att gå emot regimen våldsamma förtryck. Trots sitt budskap, sina uttalanden och sina slagord om det syriska folkets enhet och solidaritet har den folkliga rörelsen i Syrien tvingats möta ständiga anklagelser från regimen och vissa speciella grupper till vänster regionalt och internationellt om att vara dominerad av extremistiska islamister som kontrolleras av Saudiarabien och Qatar, medan regimen anhängare har beskrivit Assads regim som sekulär och försvarare av religiösa minoriteter.

Men det innebär inte att det inte existerar sekterism inom den folkliga rörelsen i Syrien, det gör det verkligen och vi bör inte förneka att den finns. Under en revolutionär process är olika ideologier närvarande och bekämpar varandra, och en del grupper i Syrien tar till sekteristisk propaganda under sin kamp mot regimen.

Vad har då den revolutionära vänstern för roll i denna situation? Förväntas vi lämna kampen och vänta på den perfekta sociala revolutionen, som en del gör och gjorde inom den traditionella vänstern? Eller beslutar vi oss för att delta i den revolutionära processen helt och fullt, och kastar in alla våra styrkor i kampen för att störta regimen och på samma gång arbeta för att radikaliserar revolutionens olika delar?

Lenin besvarade denna fråga för länge sedan:

Ty att tro, att en social revolution är *tänkbar*... utan att det kommer till revolutionära utbrott bland en del av småbourgeoisin *med alla dess fördomar*, utan att de icke medvetna proletära och halvproletära massorna kommer i rörelse mot godsägarnas och kyrkans ok, mot det monarkiska och nationella förtrycket osv – det innebär att *förneka den sociala revolutionen*. På ett ställe skall det således ställas upp en här och sägas ”Vi är för socialismen”, och på ett annat ställe en annan och sägas ”Vi är för imperialismen”, och detta skall bli en social revolution!... Den, som väntar en ”ren” social revolution, kommer *aldrig* att uppleva den. Han är en revolutionär i ord, som inte förstår den verkliga revolutionen. (Ur ”*Resultaten av diskussionen om självbestämmandet*”, juli 1916, s 20.)

En revolutionär process har inte bara en färg och kommer aldrig att ha det, annars vore det ingen revolution. Å andra sidan är den revolutionära vänsterns roll kristallklar: kämpa mot regimen och radikaliserar den folkliga rörelsen!

Ändå har vi i många artiklar visat och påvisat hur den stora majoriteten av den syriska folkliga rörelsen ända sedan upprorets inledning upprepade gånger har avvisat sekterismen, trots regimen försök att tända denna farliga eld. Demonstranternas paroller som ”Vi är alla syrier, vi är enade” upprepas ständigt. Under många demonstrationer har vi sett banderoller som säger ”Nej till sekterismen”. I juni förra året organiserade de lokala samordningskommittéerna en kampanj under parollen ”Friheten är min sekt”, där de bar på plakat som avvisade de avskyvärda sekteristiska argumenten, regimen sekteristiska praktik och regimen dödliga försök att dra in den syriska revolutionen i den sekteristiska fällan.¹

1 LCC [Lokala samordningskommittéerna] (juni 2012), *Freedom is my sect*.

I Saraqebkommittén bar demonstranter från den lokala samordningskommittén plakat med symboler för alla syriska sekter,² medan demonstranter i Dael bar ett plakat där det stod ”I det framtida Syrien kommer det att bli slut med politiken att stänga ute”. Under de senaste månaderna har vi också sett plakat där det stod skrivet ”Sekterismen är revolutionens grav”.

Den folkliga rörelsen har återigen bekräftat att den kämpar för det syriska folkets enhet och mot dessa splittringar och har utvecklat en känsla av nationell solidaritet som går utöver etnisk och sekteristisk uppdelning.

Mindre välbekant är hur regimen ända sedan Hafez Al Assad kom till makten har använt sekterismen som ett vapen för att splittra syrier både på religiös och etnisk bas. Det betyder inte att regimen är sekteristisk eller bara består av en sekt som vissa inom den syriska oppositionen eller så kallade analytiker framställer det.

Den är en auktoritär skyddslingregim som har hittat sitt främsta stöd inom den huvudsakligen sunnitiska och kristna borgarklassen i Aleppo och Damaskus, de som har dragit nytta av de senaste årens nyliberala politik, i synnerhet sedan inledningen av den sociala marknadsekonomi 2005. Detta jämte säkerhetstjänstens apparat som till största delen domineras av alawitiska personer och nätverk och kapitalistiska kumpaner som samlats kring de politiska tillsatta tjänsterna inom den offentliga sektorn, tjänster som på 1990-talet också utvecklades alltmer inom den privata sektorn efter genomförandet av investeringslagens påbud nr 10 1991.³

Vi ska inte glömma att köpmännen i Aleppo och Damaskus lovordade att Hafez Al Assad kom till makten 1970 och inledde sin ”korrigeringsrörelse” (*harakat tashiyya*), som satte stopp för 1960-talets radikala politik som hade utmanat deras kapital och politiska makt. Köpmännen i städerna hade under denna period varit mycket aktiva mot vänstern inom Baathpartiet och skickade ut demonstranter på gatorna i storstäderna med banderoller där det stod ”Vi bönföll Gud om hjälp – Al Madad. Han gav oss Hafez Al Assad”.⁴ Sedan den tiden har regimen utnyttjat diverse band, i huvudsak ekonomiska, för att bygga upp ett nätverk av lojala personer från olika folkgrupper.

Det stämmer dock att säkerhetsapparaten till sin majoritet består av alawiter, mycket ofta med släkt-, stam- eller familjeband till familjen Assad.

Användningen av sekterismen som vapen utvecklades genom att kombinera ett förtryck av oppositionella folkliga sekulära och civila organisationer och politiska partier, samtidigt som man gynnade sekteristiska och ursprungliga identiteter bland syrierna, såsom stamband.

Denna politik utnyttjades av den auktoritära kapitalistiska regimen för att splittra syrierna och avleda all kritik av korruption, social ojämlikhet, förtryck och brist på demokrati.

Sekterismen – den härskande klassens vapen för att splittra folket

Ofta förklarar man sekterismen som ett återupplivande av ett primitivt ursinne, eller ett odödligt hat mellan två folkgrupper, exempelvis mellan shiamuslimer och sunnimuslimer i Irak, Bahrain och Libanon, alawiter och sunnimuslimer i Syrien, eller till och med kristna och sunnimuslimer i Egypten. I detta fall betraktas alltså sekterismen som en rest från den tidigare historien som förhindrar en modernisering av dessa länder, eller något grundläggande hos folket i regionen.

Vi är helt oense med denna syn på sekterismen, och tror tvärtom att den – tyvärr skulle vi kunna säga – är ett resultat av moderniteten. I sin bok förklarar dr Usama Makdissi på ett bra sätt detta

2 <https://www.facebook.com/photo.php>.

3 B Haddad, 2012, *Business networks in Syria, the political economy of authoritarian resilience*, s XIV.

4 H Batatu, 1998, *Syria's Peasantry, the Descendants of its lesser rural notables, and the politics*, s 175.

dilemma när man analyserar sekterismen:

En av de värsta villospåren i Mellanösterns historia är karakteriseringen av sekterismen som ett hinder för moderniteten och ett symptom på en så kallad ”krisernas valvbåge”. Denna tolkning har lett till en alltmer otillfredsställande historisk forskningsinriktning, där vissa forskare ivrigt söker bakåt i tiden för svar, medan det sekteristiska problemet går framåt och befäster sig alltmer och till och med blir mer komplicerat. Sekterismens början innebar inte en återgång. Den utgjorde en brytpunkt, uppkomsten av en ny kultur som pekade ut religiös tillhörighet som det bestämmande offentliga och politiska kännetecknet hos moderna undersåtar och medborgare.⁵

Ja, sekterismen är frukten av det moderna samhället och har varit ett vapen som de auktoritära och kapitalistiska länderna i regionen har föredragit för att splittra folket och förtrycka rörelser. Trots att oppositionen i Saudiarabien och Bahrain, som samlar sunnitiska och shiitiska medborgare i länderna, har ställt krav och uttalanden mot sekterismen och för folkets enhet mot diktaturen, har myndigheterna anklagat dem för att vara sekteristiska rörelser som stöds av Iran.

En saudisk kamrat förklarade situationen på ett bra sätt genom att säga att:

Sekterismen är regimen verk, som orsakar diskriminering mellan arbetare och statsanställda och skapar myter åt de olika arbetargrupperna för att hindra alla försök att enas och handla direkt genom att gå mot den klass som suger ut och förtrycker. Det är därför de skapade en kamp mellan shiitiska och sunnitiska sekter – medan fattiga sunnimuslimer i själva verket inte suger ut fattiga shiamuslimer eller tvärtom.⁶

I Libanon uppstod sekterismen som resultatet av två primitiva element som å ena sidan utvecklades tillsammans inom ramen för de ottomanska reformerna på 1800-talet i Libanonberget,^{*} och å andra sidan den europeiska kapitalismens utveckling och utbredning i Mellanöstern. Usama Makdissi bok förklarar på ett utmärkt sätt dess utveckling i den libanesiska kulturen, och daterar också när den uppstod: ”När den gamla regimen i Libanonberget, som styrdes av en hierarki där sekulär och inte religiös tillhörighet bestämde politiken, misskrediterades i mitten av 1800-talet.”

Dessa förändringar återspeglade samhällsliga omvandlingar, speciellt vad gäller utvecklingen av sidenindustrin som startade på 1700-talet, och koncentrerades i de maronitiska byarna kring Libanonberget. Ända fram till idag har olika politiska krafter i Libanon, både från 8 mars och 14 mars,⁷ utnyttjat sekterismen och det sekteristiska politiska systemet för att få till stånd och utveckla sin makt, och både driva en politik med målet att splittra folket och hindra folkliga mobiliseringar som skulle kunna ena de libanesiska medborgarna mot deras styre, och samtidigt utarma dem genom att stödja en nyliberal politik.

I Egypten har militärregimen använt en sekteristisk politik många gånger tidigare, i synnerhet för att kväsa demonstrationer som letts av koptiska demonstranter som i Maspero i november 2011, eller försöket att splittra och skapa rädsla bland muslimer och kristna. Det bästa exemplet var bombningarna av al-Qiddissinkyrkan i Alexandria på nyårsafton 2010, då 21 människor dödades och där den tidigare inrikesministern Habib el-Adlys anklagades för att ligga bakom denna terroristhandling.

5 U Makdissi, 2000, *The Culture of Sectarianism: Community, History and Violence in Nineteenth-Century Ottoman Lebanon*, s 174.

6 <http://prjournal.socialist-forum.org> (القطيف: بين ابواق البلاط و رصاص الشبيحة)

* Libanonberget kan både betyda bergskedjan i östra Libanon och en del av det nuvarande Libanon, guvernementet Libanonberget. 1860 hade det upprättats en halvt självstyrande del av det ottomanska Syrien med detta namn. Efter Första världskriget (1920) utsträcktes denna region och bildade det självständiga Libanon – öa.

7 Två förbund i Libanon som kännetecknas av Syrienvänliga (8 mars) och Syrienfientliga (14 mars) uppfattningar.

Som vi märker är sekterismen ett vapen i händerna på den härskande klassen för att undertrycka och splittra folket och i synnerhet samhällens mest förtryckta. I samtliga dessa fall handlar det inte om sekteristiska regimer som vägleds av sekteristiska intressen, utan auktoritära, borgerliga beskyddarstater som använder en sekteristisk politik som ett verktyg för att undertrycka och splittra folket.

Den syriska regimen har legat långt framme med denna sortens politik. Den har utvecklat en tudelad politik av att förtrycka självständiga folkliga medborgerliga och sekulära organisationer och politiska partier och bara lämnat regimens organisationer som enda alternativ, samtidigt som den under åren på olika sätt har förstärkt sekteristiska identiteter, inklusive stamidentiteter.

Vi ska titta på regimens politik under de senaste 40 åren som syftat till att fördjupa den sekteristiska politiken, utan att glömma att regimen har utnyttjat den under det nuvarande upproret, exempelvis genom att i en intensiv propaganda beskriva den revolutionära processen som ett sekteristiskt och fundamentalistiskt uppror, eller beväpna vissa religiösa minoritetsgrupper som till exempel – men inte bara utan också stammar och andra – kristna i Damaskus för att dra in dem i sin kamp mot de så kallade ”terroristerna”.

Förtrycket av sekulära och medborgerliga politiska organisationer och partier

Hafez Al Assads maktövertagande markerade en ny era i Syrien där självständiga folkliga organisationer – fackföreningar, yrkesförbund och medborgerliga föreningar – efter ett hårt förtryck hamnade under regimens makt. Yrkesförbunden för läkare, advokater, ingenjörer och apotekare upplöstes 1980. De var dessa organisationer som främst hade lett kampen för en återgång till demokratiska friheter och för att avskaffa de föregående årens undantagstillstånd. De återupprättades senare och deras ledare ersattes av statligt tillsatta personer.⁸

Inom skolsystemet riktade regimen på 1970-talet huvudsakligen in sig på vänsterlärare från olika strömningar, samtidigt som de lät religiösa fundamentalistiska grupper utvecklas.⁹ Oberoende intellektuella som Michel Kilo och Wadi Iskandar, och universitetslärare som var kritiska mot regimen, inklusive Rif’at Sioufi och Asef Shahine, blev också måltavlor.¹⁰

Universitetsområdena beviljades inte någon som helst immunitet, varken lärare eller studenter. Säkerhetsagenter kunde arresteras studenter i föreläsningssalarna eller på universitetsområdet.

På liknande sätt tog regimen makten över den fackliga byråkratin, vilket bromsade och hindrade arbetarnas kamp mot den nyliberala politik som den auktoritära regimen drivit sedan 2000. Det ledde både till en sänkt levnadsstandard för större delen av folket och politiskt förtryck, och det var de viktigaste orsakerna till protestvägen, som under de senaste åren handlat om den ekonomiska frågan. I maj 2006 protesterade till exempel hundratals arbetare vid det statliga byggföretaget i Damaskus och drabbade samman med säkerhetsstyrkor, och under samma period gick taxichaufförerna i Aleppo ut i strejk.

Precis som tidigare håller arbetarnas fackföreningar helt tyst om förtrycket av det syriska folket, och i synnerhet av arbetarna. De sistnämnda har också utsatts för förtryck. De framgångsrika kampanjerna med generalstrejker och civil olydnad i Syrien under december 2011, som lamslog stora delar av landet, visar också arbetarklassens och de utsagnas aktivitet, och de är verkligen hjärtat i den syriska revolutionen.

8 R Hinnebusch, 2001, *Revolution from above*, s 83.

9 M Seurat, 1983, *L’Etat de barbarie Syrie, 1979-1982*, s 138.

10 *Ibid*, s 55.

Av detta skäl avskedade diktaturen mellan januari 2011 och februari 2012 (enligt officiella siffror) mer än 85.000 arbetare och stängde 187 fabriker för att knäcka protesternas dynamik.

Förtrycket omfattade också samtliga politiska partier som vägrade underkasta sig Hafez Al Assads diktat och gå in i paraplyorganisationen Nationella progressiva fronten, där de nästan inte hade några andra rättigheter till politisk aktivitet än de som regimen godkände. Inte bara muslimska brödraskapet har drabbats av det hårda förtrycket sedan regimen kom till makten.

I början av 1970-talet gjordes olika sekulära politiska partier, speciellt från vänstern, till måltavla av regimen, inklusive 23 februarirörelsen (en radikal strömning inom Baathpartiet nära knuten till Salah Jadid), Kommunistiska aktionsförbundet (*Rabita al amal al shuyu'i*), vars medlemmar till största delen kom från alawisekten, och i mindre utsträckning Ryad Turks Kommunistiska partiets politbyrå (KPPB).¹¹ Nationell samling, som omfattade olika vänsterpartier, förtrycktes också hårt i början av 1980-talet.

Denna trend har fortsatt på 2000-talet efter att Bashar Al Assad kom till makten. Mellan 2000 och 2006 ledde en oppositionsrörelse som samlade intellektuella, konstnärer, författare, forskare och till och med politiker som krävde reformer och demokratisering av staten, till att det öppnades forum för diskussioner, och mellan 2004 och 2006 följdes det av allt fler sittstrejker, ett nytt politiskt fenomen i Syrien. Uppmaningar till sittstrejker kom från både politiska partier och medborgarorganisationer. Bashar Al Assads regering slog till mot denna rörelse. Forumen stängdes, sittstrejker förtrycktes hårt och många av de intellektuella som lanserade kraven på ett civilt samhälle och demokratisering fängslades. Vid samma tidpunkt kuvades den kurdiska intifadan 2004 hårt.

Det syriska samhället kontrollerades alltmer av regimen olik delar. Baathpartiet var den enda politiska organisation som hade rätt att organisera evenemang, föreläsningar och offentliga demonstrationer på universitetsområden eller militärförläggningar eller att ge ut och distribuera tidningar på sådana ställen. Inte ens de politiska partier som var allierade med regimen i Nationella progressiva fronten hade rätt att organisera, propagera för eller ha ens en liten officiell närvaro på dessa institutioner. Baath kontrollerade också en rad korporativa förbund, via vilka olika delar av samhället ställdes under regimen förmyndarskap. De kallades folkliga organisationer och omfattade bönder, ungdomar och kvinnor.

Vad gäller Baaths roll i samhället bör det sägas att partiet förlorade alla ideologiska referenser och dynamik när Hafez Al Assad kom till makten. Han förvandlade det till ett verktyg för att kontrollera samhället. Partiorganisationen förändrades och interna val ersattes av ett system med tillsättning uppifrån som beslutades av regimen och säkerhetstjänsten, medan de som gick mot regimen politik undertrycktes.

Rifaat Al Assad sammanfattade sin politiska syn på Baathpartiet genom att anspela på dess modell vid den sjunde regionala kongressen: ”ledaren utser, partiet godkänner och folket hurrar. Det är så socialismen fungerar i Sovjetunionen. Den som inte hurrar åker till Sibirien...”¹²

Efter 1970-talet har partieliten tenderat att anta karaktärsdrag som ämbetsmän, medan deras kamrater på 1950- och 1960-talen ofta var hängivna kämpar och/eller entusiastiska aktivister.¹³

Perioden efter 1970-talet kännetecknades av massiva rekryteringar till partiet i syfte att bredda den folkliga basen så mycket som möjligt, för att använda partiet som det främsta verktyget för att utvidga regimen kontroll över samhället. Från ett totalt medlemsantal i partiet på 65.398 år 1971

11 *Ibid*, s 21.

12 *Ibid*, s 59.

13 H Batatu, *op cit*, s 245.

steg det till 374.332 år 1981 och 1.008.243 den 30 juni 1992.¹⁴

Vid några tillfällen utnyttjade regimen också Baaths sekteristiska sammansättning för att ändra på den allmänna synen på regimen ”sekteristiska” karaktär eller mer exakt för att svara på angrepp från vissa delar av oppositionen. I januari 1980 genomförde han [Assad] förändringar i sammansättningen av Baaths regionala styrelser och ökade andelen sunnimuslimer från 57,1% till 66,7%, medan antalet alawiter minskade från 33,3% till 19%.¹⁵ Även stamband har spelat en viktig roll i Baaths sammansättning under de senaste åren.

Regimens sekteristiska spel i olika institutioner, Baath, parlamentet (Folkförsamlingen) och armén

Förtrycket av de folkliga organisationerna gick hand i hand med att man med hjälp av en politik av ekonomiskt närmande och kontrollerad liberalisering utvidgade banden till och samarbetet med övervägande sunnitiska affärsmän i städerna, och även med konservativa delar av samhället. Det återspeglades inom regimen olika institutioner. Ett betydande antal sunnimuslimer från städerna, många från Damaskus, valdes in i partiets högsta kretsar och många icke partianslutna teknokrater togs med i regeringen.¹⁶

I Folkförsamlingen fick akademiker eller affärsmän eller religiösa schejker, och till och med en del traditionella stamledare som stod utanför partiet och var oberoende, större talan och utrymme. 1994 innehade de 33,2% av platserna i parlamentet.¹⁷

Hafez Al Assads mål var att säkerställa regimen stabilitet, sätta igång en säker kapitalackumulation och lugna mäktiga delar av affärsvärlden.¹⁸ Privata företag fick en allt större roll under Hafez Al Assads styre, liksom religiösa konservativa element.

På 1970- och 1980-talen förtrycktes muslimska brödrskapet hårt, men det hindrade inte regimen från att utveckla ett religiöst konservativt språk som stod i total motsättning till den bild som spreds av en så kallad sekulär regim. Regimen byggde att antal moskéer och donerade stora bidrag till shariah eller islamska skolor, stödde ulama, höjde på 1970-talet lönen för landets sunnitiska religiösa etablissemang som imamer, mudarris, khatib, etc flera gånger,* och propagerade för islam i massmedia samtidigt som den försökte uppmuntra ett konservativt islamskt etablissemang för att kanalisera islamistiska strömningar och legitimera regimen.¹⁹

Efter protester och kritik från vissa sunnitiska religiösa personer som schejk Hassan Habannakah, införde Hafez Al Assad 1973 en förändring av den nya konstitution som Folkförsamlingen hade antagit samma år, en förändring som förkunnade att ”presidentens religion är islam”.²⁰ Denna artikel har faktiskt behållits i den ”nya” konstitution som antogs av den nuvarande regimen 2012, och man lade också till ”islamsk rättsfilosofi är främsta källa till all lagstiftning” för att bättra på regimen islamska vitsord.

Bashar Al Assads regim har fortsatt den sortens politik och har utökat samarbetet med religiösa samfund och konservativa delar av samhället i samband med den nya Sociala marknadsekonomin

14 *Ibid*, s 174.

15 *Ibid*, s 172.

16 R Hinnebush, *op cit*, s 83.

17 H Batatu, *op cit*, s 277.

18 B Haddad, *op cit*, s 44.

* Ulama, imamer och mudarris är islamska lärda och lärare, medan khatib är den som håller predikan i moskén – öa.

19 R Hinnebush, *op cit*, s 83.

20 H Batatu, *op cit*, s 261.

och tillämpningen av en alltmer tilltagande nyliberal politik. Det betydde att staten drog tillbaka samhällliga subventioner och drog sig tillbaka från många väsentliga offentliga områden.

Innan revolutionen inleddes levde 30,1% av befolkningen under fattigdomsgränsen och nästan två miljoner människor – eller 11,4% av befolkningen – hade inte medel för att tillfredsställa sina grundläggande behov.²¹ BNP-tillväxten och den reala inkomsten per capita har minskat sedan början av 1990-talet. Det har pressat regimen att fortsätta sin nyliberala politik och söka efter mer privat kapital.²²

Regimen gjorde stora neddragningar på sjukvårdsområdet och lämnade ett allt större utrymme för välgörenhetsförbund, speciellt religiösa sådana. 2004 tillhandahöll omkring 300 samfund totalt 842 miljoner syrisk pund (SP) till mer än 72.000 familjer.²³ Den mest framgångsrika och välbekanta av dessa är Jama'at Zayd som har djupa och fast förankrade relationer till den sunnitiska borgarklassen i Damaskus, under ledning av bröderna Rifa'i, och det trots det religiösa samfundets tidigare välkända opposition mot regimen.

Även om det nuförtiden har en ganska oppositionell ton mot regimen, tvekade inte samfundet att ha band och samarbete med den förr, i synnerhet genom att skaffa sig kontroll över nya moskéer på andras bekostnad, och en del av dess medlemmar lyckades också få viktiga poster i olika religiösa officiella institutioner.²⁴ Den nyliberala politiken har stärkt de religiösa samfunden i Syrien och deras nätverk för spridning, både islamska och kristna, och har ökat deras roll i samhället på statens bekostnad.

Under 2007 byggdes det omkring 10.000 moskéer och hundratals religiösa skolor, och mer än 200 konferenser hölls under ledning av präster i kulturella centrum i viktiga städer. Samtidigt utnyttjade regimen det högsta religiösa etablissemang från alla sekter som aktörer för "Syriens världsliga samhälle", för att ge utländska delegationer som besökte landet bilden av landet som ett modern samförståndssamhälle.

Bashar Al Assad tvekade inte att träffa Yusuf Al Qardawi, som för närvarande "stöder" revolutionen mot regimen, när han besökte Damaskus 2009 som ledare för Världens ulamaförbund [World Union of Ulemas].

Regimen har fortsatt avspänningspolitiken mot oppositionella islamister som inleddes i början av 1990-talet med frisläppandet av tusentals politiska fångar 1992, tolerans mot islamistiska tidskrifter och en del rörelser så länge de avstod från att blanda sig i politiken.

2001 tilläts exempelvis schejk Abu Al fath Al Bayanuni, bror till muslimska brödraskapets tidigare ledare, återvända efter 30 år i exil, och hans son, en rik affärsman, deltog 2010 i öppnandet av den första könssegregerade esplanaden i Syrien.²⁵ Denna politik var också del i en strategi att skapa och fördjupa närmandet till den ekonomiska eliten i Aleppo.

Dessa åtgärder från regeringens sida åtföljdes också av censur av litterära och konstnärliga arbeten, samtidigt som man främjade en religiös litteratur som alltmer fyllde bibliotekshyllorna och islamiserade den högre utbildningen. Det gäller i synnerhet de humanistiska ämnena och visar sig i att alla vetenskapliga, sociala och kulturella fenomen ganska systematiskt hänvisas till religiösa anspelningar. Efter påtryckningar från olika religiösa grupper och personer drog regeringen 2007 också tillbaka tillståndet för två feministiska organisationer (Sociala initiativet och en organisation som

21 FN:s utvecklingsprogram, 2005, *Poverty in Syria 1996-2004*.

22 B Haddad, *op cit*, s 5.

23 *Al hayat*, 5 januari, 2006.

24 T Pierret, 2011, *Baas et Islam en Syrie*, s 115.

25 All4syria.info/content/view/31032/113/, 22 augusti 2012.

var ansluten till det till regimen knutna kommunistpartiet).²⁶

I början av upproret i april 2011 försökte faktiskt regimen nå fram till samhällets konservativa delar genom att stänga landets enda kasino och avskaffa en lag som förbjöd lärare från att använda niqab.* Regimen hade förbjudit niqab från klassrummen i juli 2010, och tvingat hundratals kvinnor med läraruppgifter att övergå till administrativa ställningar. Regimen träffade också ett antal religiösa ämbetsmän från olika städer för att försöka lugna proteströrelsen.

Alawiterna, eller viljan att bygga en politisk sekt underkastad familjens Assads ledning

På 1960-talet förbättrade Baaths makttillträde befolkningens levnadsstandard på landsbygden avsevärt. Det gällde också alawiterna – som till sin majoritet men inte uteslutande brukade komma från landsbygdsområden – och gav dem allt fler sociala och ekonomiska möjligheter. Ända sedan Hafez kom till makten har Assadregimen haft som politisk strategi att knyta alawisamhället inte bara till regimen utan mer exakt till klanen Assad. Regimen har utvecklat olika taktiker för att försöka uppnå detta mål, och har försökt undanröja alla avvikande röster inom den alawitiska folkgruppen och förvandla den till en politisk sekt knuten till klanen Assad. Men de har aldrig uppnått detta mål.

Först undanröjde Hafez Al Assad möjliga alawitiska militära alternativ till hans styre, som hade band till den sunnitiska borgarklassen i Damaskus, inklusive general Muhammad Omran som mördades i Libanon 1971. Genom sin ställning som historisk befälhavare över Baaths militära kommitté och nära förbindelser till den civila delen av Salaheddin Bitars Baathparti var han ett hot mot Hafez Al Assad. Från sitt makttillträde fram till 1993 höll Hafez Al Assad också Salah Jdid, som satt vid makten mellan 1966 och 1970, fängslad.

Regimen låg bakom bildandet av imam Ali al Murtadas samfund 1981, som hade till mål att smida samman den alawitiska folkgruppen och öka makten för Jamil Assad, presidentens bror i regionen Lattakia där han bodde. Den sistnämnde sa faktiskt att samfundets syfte var att utveckla en alawitisk ”personlighet” (*shakhsiyya*).²⁷ Jamil Assad använde i synnerhet samfundet mot det lokala Baathpartiet, och förde under valen till Folkförsamlingen 1980 fram kandidater från samfundet för att bygga ett nätverk av stöd i staden och dess utkanter. Ali Murtadas samfund blev dock kortlivat och upphörde 1983, efter ökad kritik och protester från Baathpartiet och medlemmar i regimen.

Bortsett från Ali Al Murtadas samfund tillät inte regimen att det utvecklades några välgörenhetsorganisationer inom det alawitiska samhället, till skillnad från bland andra sekter. Familjen Assad ville inte ha någon alternativ maktkälla inom gruppen. De flesta relationer knöts på grundval av förbindelser mellan det alawitiska samhället och ämbetsmän på personlig nivå, och följde olika former som härleddes från ömsesidiga intressen och lojaliteter mot familjen eller en begränsad klan. Många inom det alawitiska samhället klagade på att de flesta ämbetsmännen i deras samhälle hjälpte andra samfund mer än dem därför att de sistnämnda betalade mer, eller på grund av ovilja att ta till mutor till anhöriga och bekanta som skulle kunna kritisera dem.²⁸

På samma sätt tillät Assadregimen inte någon sorts civilt representantskap att bilda ett högre alawitiskt högsta råd, såsom det shiitiska högsta rådet eller ismailitiska högsta rådet, för att förhindra alla andra maktkällor inom samfundet, och det finns inga offentliga religiösa hänsyftningar till det

26 www.asharqqalarabi.org.uk, 11 februari 2007.

* Niqab är ett tygstycke som döljer ansiktet och ofta bärs tillsammans med en slöja, så att bara ögonen syns – öa.

27 Seurat, *op cit*, s 64.

28 <http://www.therepublics.net>, مقاربة ثنائية (سني – علوي) في الثورة السورية: كيف وصلنا إلى المجازر الحالية؟

alawitiska samhället. Det berodde inte på regimen så kallade sekularism utan gjordes för att knyta folkgruppen till regimen och familjen Assads fullständiga dominans. Regimen uppmanade också stamuppdelningar inom det alawitiska samhället och tillät uppkomsten av inskränkta stamlojaliteter inom folkgruppen.²⁹ Det finns inga egna kammare eller domstolar för det alawitiska samhället, de följer samma lagar som sunnisamhället vad gäller lagar om personligt status (giftermål, skilsmässa, arv, etc...).

Å andra sidan drog inte det alawitiska samhället fördel av någon speciell ekonomisk politisk från regimen sida som gynnade dem mot andra folkgrupper. På 1990-talet skrev forskaren Hanna Batatu att alawiter från bergstrakterna klagade på att den stora majoriteten av bönderna i deras områden saknade bekvämligheter och fortfarande var beroende av nyckfulla väderförhållanden för att odla jorden. Dessutom minskade deras verkliga inkomster från jordbruket och många var tvungna att söka andra inkomstkällor.³⁰

En rapport slog nyligen fast att ”den alawitiska landsbygden fortfarande är slående underutvecklad. Många tar värvning på grund av brist på alternativ. Medlemmarna i säkerhetsstyrkorna är ofta utarbetade och underbetalda. Unga medlemmar från samhället gick till största delen in i säkerhetsapparaten bara därför att regimen inte erbjöd dem några andra framtidsutsikter. Vanliga alawiter drog sällan fördel av korruptionen i toppen, minst av allt under Bashar.”³¹

Dessa trender var vanliga även i andra delar av Syrien och visar hur likartade villkor alla syrier har oavsett folkgrupp.

Alawibergen är den näst mest utfattiga regionen efter de nordöstra regionerna, som till största delen befolkas av kurder. Regionen och alawisamhället led precis som andra i landet av liberaliseringen av ekonomin, slutet på subventionerna och den höga inflationen.

Regimens politik var inte helt och hållet framgångsrik i att ena folkgruppen kring Assadledningens ledarskap och knyta dess öde till sig, eftersom många i gruppen har kämpat och fortfarande kämpar mot regimen.

Alawiaktivister som feministen Hanady Zahlout och långvariga olikänkande som Habib Saleh, Samar Yazbeck, Louai Hussein och Fadwa Soleiman är alla med i oppositionen. Och vi får inte glömma ekonomen och oppositionsmedlemmen Aref Dalila, som har tillbringat många år i fängelse för sin verksamhet mot regimen. I provinsen Idlib bildades också en alawitisk brigad i den Fria syriska armén (FSA), och ett antal officerare och soldater från folkgruppen har också hoppat av.³²

Det har skapats Facebooksidor som visar hur folkgruppen är indraget i upproret, såsom ”Alawi-konkationen mot familjen Assads regim” och ”Unga alawiters kommitté mot Bashar Assad – Homs”. Det har också funnits en mängd liknande offentliga uttalanden med rubriker som ”Uttalande från medlemmar av alawisekten”, även efter massakern i Houla.

Antikurdisk diskriminering

Sedan 1970 har Assadregimen ökat diskrimineringen av det kurdiska folket och ökat spänningarna mellan de olika befolkningar (kurder, araber, assyrier, turkmener) som bor i nordöstra Syrien för att dölja korruptionen och de sociala och ekonomiska problemen i denna ytterst utfattiga region – trots de oljetillgångar som finns där. I detta fall utnyttjades en etnisk klyfta för att splittra folket.

29 <http://www.therepublics.net>, مقاربة ثنائية (سني – علوي) في الثورة السورية: كيف وصلنا إلى المجازر الحالية؟

30 H Batatu, *op cit*, s 229.

31 <http://www.crisisgroup.org>.

32 <http://alhayat.com>.

Under Assadregimen har kurderna – som utgör mer än 10% av befolkningen och är landets största minoritet – alltid varit andra klassens medborgare. De tillåts varken undervisa på sitt eget språk eller utöva sina traditioner. Om man bryter mot dessa regler kan det leda till 10 år i fängelse.

Den kurdiska befolkningen har medvetet hållits fattig. Mark arrenderades ut till arabiska jordägare, oljefält togs från dem av staten och vägar lämnades i dåligt skick.

Mellan 1972 och 1977 tillämpades en koloniseringspolitik i speciella regioner med en stor kurdisk befolkning. Omkring 25.000 ”arabiska” bönder, vars mark översvämmades när Tabqadammen byggdes, skickades till övre Djezireh [provinsen Al-Jazira] och placerades i ”moderna byar” nära de kurdiska byarna.³³ Den nya ”moderna byn” var välutrustad med vatten, elektricitet, sjukhus, skolor, vägar, polisstationer, etc... medan deras kurdiska grannar saknade nästan allting. Den kurdiska befolkningen i dessa regioner drabbades dagligen av diskriminering inklusive entledigande av lärare under förevändning att de var utlänningar, avsked av arbetare, rivning av hus och arrestering av politiska ledare, etc...³⁴

Den syriska regeringen har bytt namn på orter från kurdiska till arabiska, förbjudit butiksskyltar på kurmanji* och hindrade föräldrar att mantalsskriva sina barn med kurdiska namn.

Politiken med ett ”arabiskt bälte” var tänkt att ge en buffertzonen mellan syriska kurder och kurder i grannländerna runt den norra och nordöstra kanten av Jazira, längs gränsen mot Turkiet och Irak. Kurdisk mark konfiskerades och kurder beordrades att slå sig ner i inre delen av Syrien för att ge plats åt araber. Det fanns en stark militär närvaro i denna zon och de arabiska bosättningarna fick överlägsna bekvämligheter och statliga bidrag för att uppmuntra ökat ekonomiskt välbefinnande.³⁵

På 1980- och 1990-talen förekom det periodvis protester, sammandrabbningar och arresteringar, ofta på högtidsdagar som Newruz (det kurdiska nyåret) eller årsdagen för folkräkningen al-Hasaka, folkräkningen i östra Syrien 1962 som ledde till att omkring 150.000 kurder förnekades nationalitet. Det gjorde att de, och senare deras barn, förnekades grundläggande medborgerliga rättigheter och dömdes till fattigdom och diskriminering. Idag utgör de mer än 300.000 personer.

2004 förtrycktes det kurdiska upproret som hade inletts i staden Qamichio och spred sig till kurdiska områden över hela Syrien – Jazira, Afrin, Aleppo och Damaskus – våldsamt av säkerhetsstyrkor, och regimen utnyttjade också arabiska stammar i den nordöstra regionen. Många kurdiska aktivister och demonstranter dödades och arresterades, mer än 2.000, medan andra tvingades lämna landet.

I början av den revolutionära processen utfärdade Bashar Al Assad, efter möten med kurdiska representanter, en förordning i april som gav syriskt arabiskt medborgarskap till personer som var registrerade som utlänningar i guvernementet Hassake, medan 48 fångar, huvudsakligen kurder, också frigavs. Många statslösa kurder väntar dock fortfarande på medborgarskap.

2011 tillät regimen också firandet av det kurdiska nyåret Newruz, medan säkerhetsstyrkor tidigare alltid hade ingripit och slagit ner på alla medborgare som firade det. Dessa beslut togs för att speciellt blidka den kurdiska befolkningens känslor.

Kurdiska aktivister har spelat en ledande roll under upproret och är mycket närvarande i den revolutionära processen, även om pressen tonar ner deras roll. Under det nuvarande upproret har faktiskt många kurdiska aktivister varit måltavla för de syriska säkerhetsstyrkorna.

33 Seurat, *op cit*, s 81.

34 Amnesty International, *Annual Report*, 1973, 1974.

* Kurmanji är en kurdisk dialekt – öa.

35 <http://www.chathamhouse.org>.

Slutsats

Som vi har sett i denna artikel är regimen huvudansvarig för att skapa och vidmakthålla sekteristiska känslor och förhållanden. Under de senaste 40 åren har Assads regim uppmuntrat och tillämpat en politik som splittrar folket längs sekteristiska och etniska linjer för att kunna härska över landet. Allt detta, och förtrycket mot de folkliga och medborgerliga sekulära organisationerna, avsaknaden av sekulära röster, tacklas normalt av arbetarklassen. Den har dock lidit under olika sorters förtryck och av att fackföreningsbyråkratin har tagits över, något som har givit utrymme åt en sekteristisk retorik som visar sig bland den syriska revolutionens mest konservativa delar. Regimen är alltså ansvarig för den splittring som uppstått inom det syriska folket, istället för som de hävdar att det är en sammansvärjning med stöd från utländska krafter för att splittra landet. Vår uppgift som revolutionära socialister är att krossa den viktigaste källan till sekterism, med andra ord regimen, och de som vidmakthåller den, det vill säga de reaktionära och opportunistiska elementen inom revolutionen.

Usama Makdissi skrev att ”för att besegra sekterismen, om det alls är möjligt, krävs ännu en brytning, en lika radikal brytning för staten som sekterismens uppkomst var för den gamla regimen. Det kräver en annan syn på moderniteten.”³⁶

Kampen mot sekterismen är en del av kampen för att störta den kriminella regimen och få till stånd en radikal brytning med det förflutna. Denna brytning med regimen sekteristiska politik går också mot den del av oppositionen som talar sekteristiskt och vars sekteristiska propaganda stöds av de arabiska länderna vid Persiska viken. Sekterismen kan bara besegras genom att på samma gång kämpa för demokrati, social rättvisa, sekularism och verklig självständighet.

Den sekularism vi kräver går inte att skilja från vår kamp för demokrati, socialism och anti-imperialism. Vår sekularism är en del av vår revolutionära kamp för att befria religionen från de politiska partierna och låta folk utöva sin religion fritt utan att förtryckas av staten. Vår revolutionära sekularism skiljer inte på de olika sekterna och etniska grupperna och går mot all diskriminering. Dessutom kräver vår sekularism också social jämlikhet och inte bara likhet inför lagen, med andra en kamp mot social ojämlikhet och sociala orättvisor som skapats och utvidgats av det kapitalistiska systemet, samtidigt som vi också går mot all sorts imperialism och handlar i solidaritet med det kämpande folket, först och främst det palestinska folket.

Det betyder att vi för en fullständig och total klasskamp. Dessa ord som en libanesisk kamrat yttrade mot sekterismen gäller helt och fullt även i fallet Syrien: ”Det är inte en kamp för ett mer tolerant samhälle. Det är klasskamp – det vill säga både en kamp mot de förhärskande idéerna och de förtrycktas kamp mot förtryckarna. Denna kamp kan inte borgarklassen föra. Tvärtom kan den bara föras i strid mot den härskande borgarklassen. Det är där arbetarklassens centrala roll inte längre är en teoretisk fråga. Det libanesiska folkets enda försvarslinje mot sekteristisk splittring och den härskande klassens brutala angrepp är faktiskt klassens enhet.”³⁷

Kampen mot sekterismen är en del av kampen mot det kapitalistiska systemet och för att ena Syriens alla förtryckta, vare sig de är araber, kurder, assyrier, sunnimuslimer, kristna eller alawiter, för att störta regimen och bygga ett nytt Syrien. Som demonstranterna taktfast ropar, ”Det syriska folket är ett och friheten är min sekt!” Länge leve den syriska revolutionen!

36 U Makdissi, *op cit*, s 174.

37 <http://quefaire.lautre.net>.